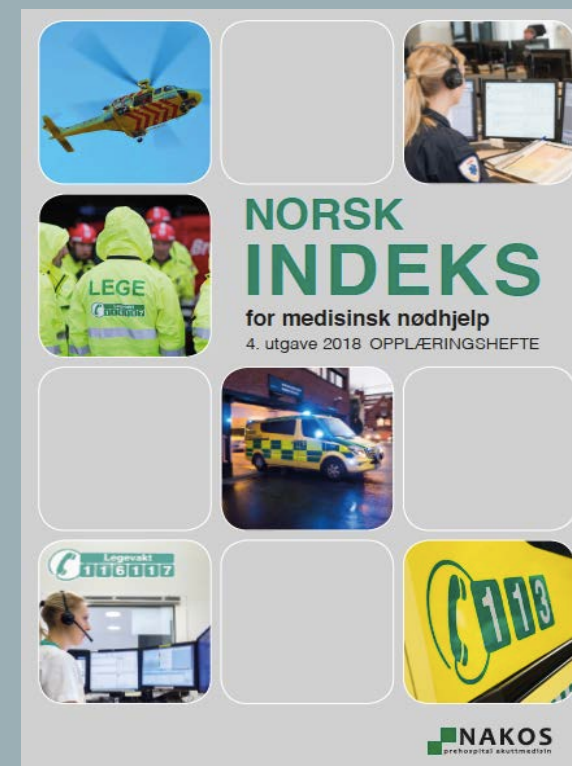

Norsk Indeks for Medisinsk Nødhjelp (NIMN) utgave 4

Om oppbygging, fargevalg og navigasjon

Opplæringshefte i A 4 format

OPPBYGGING

- Innholdsfortegnelse
- Rollefordeling og anbefalt respons
- Om samtalen
- Startkort
- 01 – 04 instruksjonskort
- 05 Stor hendelse
- 06 Bestilt oppdrag
- 07 Uavklart problem
- 08 – 39 Oppslag sortert alfabetisk
- 40 – 45 Annen informasjon

	Forord
	Rollefordeling og anbefalt respons
	Om samtalen med innringer
	Startkort
01	Bevisstløs voksen – puster ikke normalt
02	Bevisstløs barn / nyfødt – puster ikke normalt
03	Bevisstløs voksen / barn – puster normalt
04	Fremmedlegeme i luftveiene
05	Stor hendelse / masseskadehendelse
06	Bestilt oppdrag
07	Uavklart problem
08	Allergisk reaksjon
09	Blødning – ikke traumatisk
10	Brannskade / skoldeskade / elektrisk skade
11	Brystsmerter / hjertesykdom
12	Diabetes
13	Drukning
14	Dykkerulykke
15	Dyrebit / insektstikk
16	Feber / infeksjon / sepsis
17	Forgiftning – ikke rusrelatert
18	Fødsel
19	Gynekologi / svangerskap
20	Hodepine
21	Hud / utslett
22	Hypertermi
23	Hypotermi
24	Kjemikalier / gasser / CBRNE
25	Krampeanfall
26	Magesmerter / ryggsmarter
27	Mulig dødsfall / krybbedød
28	Mulig hjerneslag / nedsatt bevissthet
29	Psykisk lidelse / selvmordsforsøk
30	Pustevansker
31	Rus / overdose
32	Sykt barn
33	Skade – brudd / sår / småskader
34	Skade – mulig alvorlig / omfattende
35	Trafikkskade
36	Urinveier
37	Vold / mishandling
38	Øre / nese / hals
39	Øye
40	Nødetater, redningstjeneste – samarbeid og samvirke
41	CBRNE, PLIVO og masseskadetriage
42	Om hastegrad og riktig respons
43	Ulike vurderings- og scoringsskjema
44	Om arbeidet med NIMN utgave 4
45	Kilder, styrende og veiledende dokumenter

Nye oppslag / endret navn i utgave 4

03 Bevisstløs – puster normalt **Nytt!**

05 Stor hendelse / masseskadehendelse

10 Brannskade / elektrisk skade / skoldeskade

16 Feber / infeksjon / sepsis

17 Forgiftning – ikke rusrelatert

22 Hypertermi **Nytt!**

23 Hypotermi

24 Kjemikalier / gasser / CBRNE

28 Mulig hjerneslag / nedsatt bevissthet

29 Psykisk lidelse / selvmordsforsøk

31 Rus / overdose

33 Skade – brudd / sår / småskader

34 Skade – mulig alvorlig / omfattende

40 – 45 Infokapitler bakerst **Nytt!**

FARGEVALG

BLÅ KURSIV = TALE TIL INNRINGER

Gjelder startkort, instruksjonsoppslagene, tilleggsspørsmål og råd til innringer

Det operatøren skal formidle ordrett til innringer er skrevet med *blå, kursiv*:

- *Hjelp er på vei! Vær tilgjengelig på denne tlf. til hjelpen er fremme*
- *Noen må følge med på pas. hele tiden. Meld straks fra ved forverring*

Eksempel fra 04 Fremmedlegeme:

VOKSNE OG STØRRE BARN: GREIER IKKE Å HOSTE, FREMMEDLEGEMET IKKE KOMMET OPP

- *Få pas. til å bøye seg godt fremover med hodet ned.*
- *Slå hardt 5 ganger med flat hånd midt mellom skulderbladene mens du støtter med den andre hånden under brystet.*

FARGEVALG

TURKIS BOLD FONT = HENVISNING TIL ANDRE SIDER I INDEKS

Brukes på startkort, instruksjonsoppslagene, tilleggsspørsmål, tips til operatør, råd til innringer og

Om kapitler

2 typer henvisninger:

Gå til = forslag om å bytte til et annet oppslag, som kan være mer relevant

Se = her finnes nyttig informasjon som kan bistå operatøren

Øverst på råd til innringer står følgende:

Hvis pas. er bevisstløs og ikke puster normalt:

– start HLR-instruksjon fra 01 / 02 Bevisstløs voksen / barn – puster ikke normalt.

FARGEVALG

GRØNN = RÅD TIL INNRINGER

Brukes på 04, 05 og alle oppslag fra 07 – 39

Overskriftene i grønt

A – GENERELLE RÅD OG INFORMASJON / B – FØRSTE HJELP OG ANDRE RÅD

Forslag til spesifikke råd – grønne tall til høyre for kriterieteksten

A.30.01	Reagerer ikke på tilrop og risting <i>Gå til 01 / 02 / 03</i>	
A.30.02	Klarer nesten ikke å puste	34
A.30.03	Klarer nesten ikke å snakke sammenhengende	3
A.30.04	Plutselig oppstått pustevansker og:	
	a. Har høy feber og klarer nesten ikke å svelge	3
	b. Er fortsatt våken, men holder på å besvime	34
	c. Er nylig operert	3
	d. Brystsmerter <i>Gå til 11 Brystsmerter / hjertesykdom</i>	3
	e. Surkling i brystet	3
	f. Blek og klam	35
	g. Gravidd eller nylig gjennomgått fødsel	3
	h. Har kjent astma eller annen lungesykdom, blir raskt verre tross medisiner	3
	i. Langvarig sykeleie	3
A.30.05	Skade og pustevansker <i>Gå til 34 Skade – mulig alvorlig / omfattende</i>	

B. FØRSTEHJELP OG ANDRE RÅD

3. PUSTEVANSKER

- *Forsøkt egne medisiner? Forstøverapparat?*
- *Forsøk å skape ro rundt pas. og løsne på stramme klær.*
- *La pas. sitte oppreist / selv finne en god stilling.*
- *Observer om pas. fortsatt klarer å puste.*

Hvis pas. ikke klarer å sitte oppreist:

- *Legg pas. på siden.*
- *Bøy hodet forsiktig bakover og løft haken frem.*

Barn under 1 år:

- *Hold hodet i nøytral stilling og løft haken frem.*
- *Observer pusten, og gi beskjed ved endring.*

4. NEDSATT BEVISSTHET

- *Legg pas. ned, gjerne i sideleie.*
- *Pass på at pas. får puste fritt.*
- *Unngå varmetap / nedkjøling, dekk til og legg noe under pas. hvis mulig.*

ROLLEFORDELING OG RESPONS

Rollefordeling og anbefalt respons

	RØD RESPONS – akutt	GUL RESPONS – haster	GRØNN RESPONS – vanlig
AMK	- Varsle ambulanse(r) og LV-lege / LVS. - Trippelvarsling hvis relevant. - Vurder også å varsle: - Akutthjelp - Luftambulanse / legespesialist - Andre nødetater - AMK-lege - Vurder pasienttransport i privatbil. - Vurder resterende kriterier. - Sjekk kjernejournal (KJ) dersom kritisk informasjon. - Gi relevante råd / instruksjoner. - Hold forbindelsen med innringer, ev. be innringer ta ny kontakt ved behov. - Overvåk aksjonen og oppdater alle involverte. - Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.	- Send ambulanse hvis klart behov og: - Still relevante tilleggsspørsmål - Gi relevante råd - Informert LVS / LV-lege - Be innringer ta ny kontakt ved forverring - Informert LVS / LV-lege, alt. opprett konferanse på forhåndsdefinert linje. - Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.	- Gjør ett av følgende: - Formidle henvendelsen til LVS / LV-lege, alt. opprett konferanse på forhåndsdefinert linje - Be innringer ta kontakt med LVS / fastlege - Send ambulanse hvis klart behov og: - Still relevante tilleggsspørsmål - Gi relevante råd - Informert LVS / LV-lege - Be innringer ta ny kontakt ved behov - Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko
LVS	- Opprett konferanse med AMK, som overtar samtalen og iverksetter riktig respons. - Bistå AMK med lokalkunnskap. - Oppdater LV-legen. - Varsle etter kommunal beredskapsplan ved behov. - Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.	- Vurder resterende kriterier og still relevante tilleggsspørsmål. - Gi relevante råd. - Kontakt AMK ved behov for ambulanse. - Gjør ett av følgende tiltak iht. lokal instruks: - Konferer med lege, ev. opprett konferanse mellom pas. og LV-lege / fastlege - Be pas. komme til LV - Avtal annen transport - Be innringer ta ny kontakt ved behov. - Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.	- Vurder resterende kriterier og still relevante tilleggsspørsmål. - Gi relevante råd. - Gjør tiltak iht. lokal instruks. - Kontakt AMK ved behov for ambulanse. - Be innringer ta ny kontakt ved forverring. - Be innringer ta kontakt med fastlege hvis relevant. - Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
LV-lege	- Bekreft meldingen. - Vær tilgjengelig i talegruppe. - Vurder nødvendigheten av å rykke ut selv. - Endre hastegrad ved oppdatert informasjon. - Vurder behov for spesialressurser.	- Vurder henvendelsen snarest. - Kontakt innringer hvis avtalt med LVS. - Endre hastegraden ved behov. - Kontakt AMK ved behov for ambulanse.	- Vurder henvendelsen. - Kontakt innringer hvis avtalt med LVS. - Endre hastegraden ved behov. - Kontakt AMK ved behov for ambulanse.
Amb.	- Bekreft meldingen. - Vær tilgjengelig i avtalt talegruppe. - Utrykningskjøring berettiget. - Utfør oppdraget iht. lokal instruks - Gi situasjonsrapport til AMK - Meld pas. til leveringssted	- Bekreft meldingen. - Vær tilgjengelig i avtalt talegruppe. - Utrykningskjøring bare berettiget under spesielle forhold. - Utfør oppdraget i henhold til lokal instruks. - Meld pas. til leveringssted	- Bekreft meldingen. - Utrykningskjøring ikke berettiget. - Utfør oppdraget iht. lokal instruks.

Veiledende for hele Norge etter konsensus i arbeidsgruppen

Basis er tilpasset relatert til oppslag

Lokale tilpasninger mulig i de enkelte oppslagene

Akuttmedisinsforskriften er integrert

INSTRUKSJONSOPPSLAGENE

Oppslagene 01 – 04

- Fokus på å instruere innringer i livreddende tiltak
- Flytdiagram – visuelt lett å følge med grønt Ja og rødt Nei
- Responskolonnen er lagt på side 2 med unntak på oppslag 04
- På 04 Fremmedlegeme i luftveier er rød respons lagt til side 1
- På s. 2 finnes gule og grønne kriterier med respons, samt tilleggsspørsmål og råd som gis ved gul hastegrad

INSTRUKSJONSOPPSLAG – ALDERSGRUPPER

- Instruksjonsoppslagene 02, 03 og 04 omhandler flere aldersgrupper

- Ved **kriterienumrene** er den **eldste gruppen øverst**

- Ved **instruksjoner** er den **eldste gruppen plassert til venstre**

Eksempler tatt fra
02 Bevisstløst barn – puster ikke normalt

RØD – akutt	A.02.01	Bevisstløst barn over 1 år – puster ikke normalt
	A.02.02	Bevisstløst barn under 1 år – puster ikke normalt
	A.02.03	Bevisstløs nyfødt – puster ikke normalt

FORSLAG TIL ANDRE AKTUELLE OPPSLAG

- Øverst på mange sider er det forslag til andre aktuelle sider
- Dette er påminnelse om at det kan finnes andre sider som er relevant under samtalen. Det kan være nødvendig å bytte oppslag etter hvert som nye opplysninger kommer frem

03 Bevisstløs voksen / barn – puster normalt

KRITERIER

Andre aktuelle oppslag:	12 Diabetes 25 Krampeanfall 28 Mistanke om hjerneslag 31 Rus / overdose
-------------------------	--

- Eks:

En bevisstløs person som puster normalt viser seg etterhvert å ha diabetes. Da skal operatøren **først gi instruksjon om sideleie**, deretter bytte til oppslag 12 der det finnes riktig kriterienummer og viktige råd til innringer

OVERSKRIFTENE

Øverst på side 1 på alle oppslag finner du oppslagsnummer og navn på oppslaget. Under navnet er kriterier og respons.

08 Allergisk reaksjon

KRITERIER	RESPONS
	AMK

Første del side 2 – Tilleggsspørsmål og tips til operatør, så råd til innringer

☐ LOKAL TILPASNING FORELIGGER

08

TILLEGGSPØRSMÅL OG TIPS TIL OPERATØR

RÅD TIL INNRINGER

Siste del side 2 – Tekstkapitler knyttet til oppslagene "Om"

OM ALLERGISK REAKSJON

ALLERGENER

Allergiske reaksjoner utløses av allergener. Tendensen til å reagere allergisk utvikles hos disponerte individer

ANAFYLAKTISK REAKSJON

En straksallergisk reaksjon kan utvikle seg til en anafylaktisk reaksjon som hurtig kan bli livstruende

ALVORLIGE SYMPTOMER

- Pustevansker (opphavnede slimhinner i munn / svelg eller astma)

(Tips til helsepersonell er tatt ut)

LOKALE TILPASNINGER

Øverst på s. 2 på samtlige oppslag finnes følgende:

☐ LOKAL TILPASNING FORELIGGER

Mange forhold gjør det nødvendig med lokale tilpasninger. Avstand til medisinske ekspertise som traumesenter, PCI senter, slagenhet mv., varierer. Prosedyrer er utviklet lokalt, det prøves ut nye metoder osv., sykehusene innfører nye prosedyrer som har virkning i sentralene (f.eks. fast track for hjerneslag, FCF).

Geografiske og topografiske forskjeller også spiller en stor rolle i behovet for lokale variasjoner. Store arrangementer gjør behov for midlertidige endringer.

Flyplass, jernbanelinjer, store trafikkårer, utallige tunneller, fleretappetransport fører også til behov for lokal tilpasning.

☒ LOKAL TILPASNING FORELIGGER

Operatøren gjøres oppmerksom på at lokale tilpasninger foreligger ved at boksen får et rødt klistremerke på. Lokale tilpasninger skal være lett tilgjengelig i alle sentraler ved pålogging.

HASTEGRAD OG KRITERIENUMRE

Standardoppslagene

- Hastegrad rekkefølge rød, gul, grønn etter alvorlighetsgrad
- Prinsippet – det alvorligste først
- På alle oppslag med noen få unntak (psykiatri, CBRNE- og traumesidene) er de første 2 kriterier:

A.08.01	Reagerer ikke på tilrop og risting Gå til 01 / 02 / 03	
A.08.02	Pustevansker	35

- Legg merke til at det står **Gå til 01 / 02 / 03** etter *Reagerer ikke på tilrop og risting*
- Ved 24 CBRNE (se under) og traumesidene 35 og 35 gjelder de første spørsmålene større hendelser, så kommer spørsmål om bevissthet og respirasjon

A.24.01	Lekkasje av giftig eller eksplosjonsfarlig gass	8
A.24.02	Ulykke med farlige kjemikalier / gasser	8

30 Pustevansker

	KRITERIER	RESPONS
RØD – akutt	Andre aktuelle oppslag: 04 Fremmedlegeme i luftveiene 11 Brystemerter / hjertesykdom (hjertesvikt) 25 Krampefall 31 Rus / overdose	AMK 1. Varsle ambulanse, LV-lege / LVS. 2. Vurder også å varsle: - Varsle skutthjelp. - Varsle luftambulans / spesiallegeressurs. - Andre nødtiltak. - Anbefale pasienttransport i privatbil. 3. Vurder resterende kriterier. 4. Gi relevante råd / instruksjon. 5. Sjekk kjernejournal (KJ) dersom kritisk informasjon. 6. Hold forbindelsen med innringer, ev. be innringer ta ny kontakt ved forverring. 7. Varsle AMK-lege. AMK-lege kan ordinere prehospital behandling. 8. Overvåk aksjonen og oppdater alle involverte. 9. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	A.30.01 Reagerer ikke på tilrop og risting <i>Gå til oppslag 01 / 02 / 03</i>	
	A.30.02 Klarer nesten ikke å puste	
	A.30.03 Klarer nesten ikke å snakke sammenhengende	
	Plutselig oppstått pustevansker og: a. Har høy feber og klarer nesten ikke å svelge b. Er fortsatt våken, men holder på å besvime c. Er nylig operert d. Brystemerter e. Surklung i brystet f. Blek og kram g. Gravid eller nylig gjennomgått fødsel h. Har kjent satme eller annen lunge sykdom og blir raskt verre tross medisinering i. Langvarig sykdom A.30.04	LVS 1. Sett i konferanse med AMK, som overtar samtalen og iverksetter riktig respons. 2. Bistå AMK med lokal kunnskap. 3. Oppdater LV-legen. 4. Varsle etter kommunal beredskapsplan ved behov. 5. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	A.30.05 Skade og pustevansker	
GUL – høster	H.30.01 Pustevansker, men virker ikke utmattet	AMK 1. Send ambulanse hvis klart behov og: - Still relevante flagegsspennsmål. - Gi relevante råd. - LVS informeres. - Be innringer ta ny kontakt ved behov. 2. Konferanse med LV-lege / LVS. 3. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	H.30.02 Barn som hoster hele tiden. Virker slapt og medtatt	LVS 1. Vurder resterende kriterier og still relevante flagegsspennsmål. 2. Gi relevante råd. 3. Kontakt AMK ved behov for ambulanse. 4. Gjør ett av følgende tilbak til lokal instruks: - Konferer med lege, ev. sette pasienten i konferanse med LV-lege / fastlege. - Be pasienten komme til LV. - Avtal annen transport. 5. Be innringer ta kontakt ved behov. 6. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	H.30.03 Andre symptomer knyttet til oppslaget	
GRØNN – vanlig	V.30.01 Feber og hoste, men virker ikke medtatt	AMK 1. Gjør ett av følgende: - Formidle henvendelsen til LV-lege / LVS. - Sett samtalen over til LVS på forhåndsdefinerte trinn. - Be innringer ta kontakt med fastlege / LVS. 2. Send ambulanse hvis klart behov og: - Still relevante flagegsspennsmål. - Gi relevante råd. - Informer LVS. - Be innringer ta ny kontakt ved behov.
	V.30.02 Rask pust, følelse av ikke å få luft, angst og prikkinger rundt munnen eller i fingrene hos ung, eldre frisk og uten risikofaktorer	
	V.30.03 Har litt vanskelighet for å puste, men virker ikke medtatt	LVS 1. Vurder resterende kriterier og still relevante flagegsspennsmål. 2. Gi relevante råd. 3. Gjør tilbak til lokal instruks. 4. Kontakt AMK ved behov for ambulanse. 5. Be innringer ta ny kontakt ved behov. 6. Be innringer ta kontakt med fastlege hvis relevant. 7. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	V.30.04 Annet	

Oppbygging – kriterienummer med hovedtekst og undertekst

Noen oppslag har kriterienumre med hovedtekst og undertekster.

Eks. **A.30.04**

Plutselige oppstått pustevansker og:

- Har høy feber...
- Er fortsatt våken men...
- Er nylig operert
-
- osv.

Kombinasjoner av disse representerer selvstendige kriterienumre.

Eks. **A.30.04 b. Plutselige oppstått pustevansker – er fortsatt våken, men holder på å besvime.**

OPPSLAG UTEN PASSENDE KRITERIUM

Gjelder oppslagene 08 – 39

For å gjøre det mulig å bruke oppslagene uten å finne et helt passende kriterium, finnes følgende:

Gul hastegrad

Andre symptomer knyttet til oppslaget

Grønn hastegrad

Annet

Disse kan brukes **der man har gjennomgått samtlige kriterier** og ikke funnet et passende kriterienummer, men *symptomene er likevel knyttet til gjeldende oppslag*.

For videreutvikling av NIMN er det viktig å dokumentere symptomene i AMIS, slik at mangler i denne utgaven fanges opp og rettes i fremtidige versjoner

RESPONSKOLONNENE

- Samme mønster gjennom hele NIMN
- AMK øverst, så LVS på alle hastegrad
- Flere sider har spesifikke respons f. eks:

Standard respons

AMK

1. Varsle ambulanse(r) og LV-lege / LVS.
2. Trippelvarsling hvis relevant.
3. Vurder også å varsle:
 - Akutthjelper
 - Luftambulanse / legespesialist
 - Andre nødetater
 - AMK-lege

13 Drukning

AMK

1. Varsle ambulanse(r), LV-lege / LVS.
2. Trippelvarsling hvis relevant.
3. Vurder også å varsle:
 - **Lokal rednings- / dykkerressurs**
 - Akutthjelper
 - Luftambulanse
 - **HRS / redningshelikopter**
 - AMK-lege
4. Ta kontakt med:
 - **Regionalt traumesenter**
 - **AMK tilknyttet torakskirurgisk senter med henblikk på ekstrakorporal oppvarming**

TILLEGGSSPØRSMÅL OG TIPS TIL OPERATØR

- Spørsmål om det er barn på stedet øverst på samtlige oppslag
- Tilleggsspørsmål først
- Infobokser til høyre
- Henvisninger til andre sider nederst

Er det barn på stedet og behov for spesielle omsorgstiltak?

MER OM TEGN OG SYMPTOMER

- *Hvor lenge har dette stått på?*
- *Startet det plutselig? Utviklet seg over tid?*
- *Feber? Hvor lenge? Hvor høy? Hvordan er den målt?*
- *Er pusten rask? Anstrengt? Overfladisk?*
- *Hvor mange pust i minuttet (tell i 60 sekunder)?*
- *Grøtet stemme? Påfallende sikling?*
- *Vil helst sitte for å få luft?*
- *Fargen på leppene?*
- *Drar huden seg inn mellom ribbena i takt med pusten?*
- *Beveger neseborene seg i takt med pusten?*
- *Har pas. forsøkt forstøverapparat?*

KJENTE SYKDOMMER?

- *Astma? Annen lungesykdom?*
- *Hjertesykdom?*
- *Andre sykdommer?*
- *Bruker medisiner daglig? Hvilke?*

MULIG HYPERVENTILASJON / ANGSTANFALL

- *Lignende anfall tidligere?*
- *Hiver etter pusten? Følelse av ikke å få luft?*
- *Svimmel?*
- *Prickende følelse i fingrer eller tær?*

OBS: TEGN TIL KRITISK TILSTAND
Respirasjonstrekvens < 10 eller > 30.

Vær obs på at hyperventilasjon kan være tegn på alvorlig sykdom.

Alder	Respirasjon (per minutt)
< 2 år	30–50
2–5 år	20–30
5–12 år	15–20
Ungdom 12–15 år	12–20
Voksen	12–20

Se også:

11 Brystmerter / hjertesykdom

16 Feber / infeksjon / sepsis

29 Psykisk lidelse / selvmordstorsøk

RÅD TIL INNRINGER

A – GENERELLE RÅD OG INFORMASJON

Ansees som viktig og relevant for samtlige kriterier og spesifiseres ikke ved kriterienumrene.
*Disse rådene skal **alltid** gis.*

B – FØRSTEHJELP OG ANDRE RÅD

Knyttes til spesifikke kriterier og nummeres ved de enkle kriterienumrene.

Der det står f. eks **4 – 7** skal rådene **4, 5, 6 og 7** gis.

Står det f. eks **56** skal kun rådene **5 og 6** gis.

Listene med råd er ikke uttømmende, det antas at også andre råd kan gis i visse situasjoner.

OM KAPITLER

- Det alvorligste først
- Systematisk faglig oppdatering i NIMN utg. 4
- Henvisning til andre sider der det er relevant

Eks. fra 30 Pustevansker, avsnitt om potensielt alvorlige tilstander

Fremmedlegeme i luftveiene.

Se 04 Fremmedlegeme i luftveiene

Skader i brystet (toraksskader). Potensielt alvorlige skader som kan gi rask forverring.

Se 34 Skade – mulig alvorlig / omfattende

- Generell informasjon som kan leses av operatøren ved anledning
- Det er viktig at operatørene setter seg inn i dette stoffet
- Noen forslag til lenker nederst

GJENNOMGANG

ROLLEFORDELING OG ANBEFALT RESPONS

- En generell anbefaling som kan brukes som referansepunkt i hele landet
- Responskolonnene på samtlige oppslag er basert på denne siden
- I tråd med Akuttmedisinforskriften
 - Anbefalt respons på rød, gul og grønn hastegrad
 - Rød respons – AMK sitt ansvar, LVS og LV-lege orienteres
 - Gul / grønn respons - LVS og LV-legens rolle definert
 - Trippelvarsling der relevant
 - Akutthjelper erstatter first responder
- Lokale forskjeller kan forekomme – se henvisninger til lokale tilpasninger

OM SAMTALEN MED INNRINGER

BRUK AV STARTKORT, INSTRUKSJONSOPPSLAG OG STANDARDOPPSLAG

- Gjennomgang hver for seg litt senere i presentasjonen
- Startkortet skal sikre innhenting av nøkkelinformasjon og føre operatøren til relevant oppslag
- Instruksjonsoppslagene fokuserer på å bistå innringer i livreddende tiltak
- Alle standardoppslagene har samme mønster – med kriterietekst som kan lett gjøres om til spørsmål

OM SAMTALEN MED INNRINGER

BARN MED SPEIELLE OMSORGSBEHOV / DYR PÅ STEDET

Viktige momenter ved en samtale med innringer

- Det skal sjekkes om det er barn på stedet med behov for omsorgstiltak
- Dette er nytt i NIMN sammenheng og nevnes på samtlige oppslag. Det gjøres oppmerksom på at operatøren har en plikt til å sjekke dette.
- Dyr kan være et stort problem for helsepersonell som ankommer pasienter – disse skal settes bort før hjelpen når frem

OM SAMTALEN MED INNRINGER EMPATI

- Det er lagt mye vekt på empati gjennom hele NIMN – fra Startkortet og tilleggsspørsmål til Råd til innringer. Et eksempel:
 - *Vær tilgjengelig på denne telefonen til hjelpen er fremme.*
 - *Noen må følge med på pas. hele tiden*
- Legg merke til at ordet ”ikke” brukes aldri i talen til innringer – gjelder hele NIMN
- Målet er å ha en god samtale med innringer, som gjør det mulig å innhente mest mulig informasjon på best mulig vis

STARTKORT

- *Blå kursiv skrift* formidles ordrett til innringer
- Svart skrift er rettet til operatøren
- **Turkis bold skrift** anbefalte henvisninger
- Adressen sjekkes først – kommune, stedsforklaring mv.
Her er stikkord ”adresse / kommune” – sentralene har forskjellige måter å stille spørsmålene på – dette inngår i lokal opplæring
- Telefonnummer kommer opp i ICCS og overføres til AMIS – likevel må det sjekkes at det nummeret eller et alternativt nummer kan brukes for re-kontakt ved f. eks samtalebrudd, og at telefonen er i nærheten av pasienten
- Effektiv utspørring
- Tydelig forskjell på ja og nei svarene
- Rask beslutning hvis opplagt rød respons
- Spørsmål om respirasjon **Nytt!**
- Påminnelse om å starte utspørring på nytt ved gjentatt henvendelse **Nytt!**

INSTRUKSJONSOPPSLAGENE

- Oppdatert i forhold til internasjonale retningslinjer for HLR (CPR)
- Enkelt språk med minst mulig ekstra ord
- Flyt diagram skal være lett å følge
- Påminnelse om å sjekke hjertestarterregisteret
- Responskolonne lagt inn **Nytt!**
- 01 Ved kontinuerlig brystkompresjoner åpnes det for å telle til 10 og starte på nytt
Ikke innblåsninger på stans av kardialt årsak, hvis man ikke ha lært / kan HLR
- 02 Alle skal ha veiledning i munn-til-munn.
Kolonner for forskjellige aldersgrupper. Nyfødt resuscitering på side 2.
- 03 Kolonner for forskjellige aldersgrupper
- 04 Kolonner for forskjellige aldersgrupper
Flytdiagram som viser hvordan man gjentar forsøk på å få opp et fremmedlegeme

05 STOR HENDELSE / MASSESKADEHENDELSE

- Operatørene i AMK sentraler og LVS skal ha inngående kunnskap om egne beredskapsplaner – både for ekstern og intern varslings
- Det henvises derfor til lokale beredskapsplaner på denne siden
- Nytt oppsett basert på Veilederen for masseskadehendelse (kap. 40/41)
- AMK sin rolle tydeliggjort i responskolonnen
- Responskolonnen samt situasjonsavklaring og trippelvarslings bygger på nasjonale veiledere for masseskadehendelser, PLIVO, skadestedsorganisering, psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer
- Alle rådene ansees som viktig å gi der det er relevant

06 BESTILT OPPDRAG

- Kriterietekst, responskolonnen og sjekklister for bestiller hjelper operatørene til å finne riktig hastegrad i samråd med bestiller
- Antall kriterienumre redusert / kriterietekst forenklet
- Det er viktig med mest mulig informasjon før transport
- Er det behov for spesielle tiltak?
- Er det behov for legespesialist?
- Det skal oppgis indikasjoner for ambulanse. Det er ikke alltid gode alternativer, men primært, og i henhold til akuttmedisinforskriften § 3 bokstav e, skal pasienter som kun må ligge men ikke trenger medisinske tiltak, transporteres på annet vis
- Smitte osv. skal sjekkes
- Akuttmedisinforskriften siteres i Om kap.

07 UAVKLART PROBLEM

- Brukes kun der man ikke finner passende kriterium annet sted i NIMN
- Feber og infeksjonstegn flyttet til 16 Feber / infeksjon / sepsis
- For å gjøre det mulig å være på et annet, mer relevant oppslag uten å finne et helt passende kriterium, finnes følgende på samtlige oppslag mellom 08 og 39:

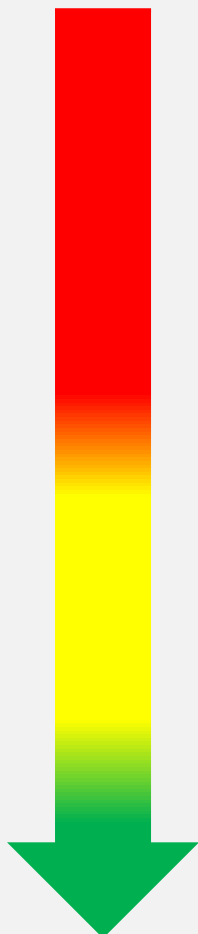
Andre symptomer knyttet til oppslaget

Annet

OPPSLAGENE 07 – 39 KRITERIER

Prinsippet for bruk av NIMN for samtlige oppslag:

- Man tar utgangspunktet i symptomer og tegn eller hendelsen
- Det er kriteriene og ikke en tentativ diagnose som bestemmer hastegraden
- Kriterietekstene er skrevet slik at de er lett å gjøre om til spørsmål
- Kriterienumrene er bygget opp slik at de alvorligste symptomer er øverste ut fra ABC prinsippet
- Her brukes en elimineringsprosess der det alvorligste sjekkes først
- Så jobber man seg gjennom kriteriene frem til man treffer symptomer som stemmer med innringers beskrivelse

Denne
metoden
brukes

30 Pustevansker

KRITERIER		RESPONS
RØD – skutt	Andre aktuelle opplegg: 04 Fremmedlegeme i luftveiene 11 Brytetamarter / hjertesykdom (hjertesvikt) 25 Krampetilfall 31 Rus / overdose	AMK 1. Varsle ambulanse, LV-lega / LVS. 2. Vurder også å varsle: • Varsle akutt-hjelp. • Varsle luftambulans / spesialtegerssurs. • Andre nødtelefoner. • Anbefale pasienttransport i privatbil. 3. Vurder resterende kriterier. 4. Gi relevante råd / instruksjon. 5. Sjekk kjernejournal (KJ) dersom kritisk informasjon. 6. Hold forbindelsen med innringer, ev. be innringer ta ny kontakt ved forverring. 7. Varsle AMK-lega. AMK-lega kan ordinere prehospital behandling. 8. Overvåk aksjonen og oppdater alle involverte. 9. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	A.30.01 Reagerer ikke på tilrop og risting G&W opplegg 01 / 02 / 03	
	A.30.02 Klarer neeten ikke å puste	
	A.30.03 Klarer neeten ikke å snakke sammenhengende	
	Plutselig oppstått pustevansker og: a. Her høy feber og klarer neeten ikke å svelge b. Er fortsatt våken, men holder på å bevirke c. Er nylig operert d. Brytetamarter e. Surkling i brystet f. Blek og kram g. Gravid eller nylig gjennomgått fødsel h. Her kjent astma eller annen lungesykdom og blir raskt verre troas medisin i. Langvarig øyeblikke	LVS 1. Sett i konferanse med AMK, som overtar samtalen og ivaresetter riktig respons. 2. Bistå AMK med lokalkunnskap. 3. Oppdater LV-legen. 4. Varsle etter kommunal beredskapsplan ved behov. 5. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	A.30.05 Skade og pustevansker	
GUL – haster	H.30.01 Pustevansker, men virker ikke utmattet	AMK 1. Send ambulanse hvis klart behov og: • Stil relevante stegsspørsmål. • Gi relevante råd. • LVS informeres. • Be innringer ta ny kontakt ved behov. 2. Konferanseopple med LV-lega / LVS. 3. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	H.30.02 Barn som hoster hele tiden. Virker sløpt og medtatt	LVS 1. Vurder resterende kriterier og stil relevante stegsspørsmål. 2. Gi relevante råd. 3. Kontakt AMK ved behov for ambulanse. 4. Gjør ett av følgende tiltak iht. lokal instruks: • Konferer med lege, ev. sett pasienten i konferanse med LV-lega / fastlege. • Be pasienten komme til LV. • Avtal annen transport. 5. Be innringer ta kontakt ved behov. 6. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	H.30.03 Andre symptomer knyttet til opplegget	
GRØNN – vanlig	V.30.01 Feber og hoste, men virker ikke medtatt	AMK 1. Gjør ett av følgende: • Formidle henvendelsen til LV-lega / LVS. • Sett samtalen over til LVS på forhåndsdefinerte linjer. • Be innringer ta kontakt med fastlege / LVS. 2. Send ambulanse hvis klart behov og: • Stil relevante stegsspørsmål. • Gi relevante råd. • Informer LVS. • Be innringer ta ny kontakt ved behov.
	V.30.02 Rask pust, følelse av ikke å få luft, angest og prikkinger rundt munnen eller i fingrene hos ung, ellers frisk og uten risikofaktorer	
	V.30.03 Har litt vanskeligheter for å puste, men virker ikke medtatt	LVS 1. Vurder resterende kriterier og stil relevante stegsspørsmål. 2. Gi relevante råd. 3. Gjør tiltak iht. lokal instruks. 4. Kontakt AMK ved behov for ambulanse. 5. Be innringer ta ny kontakt ved behov. 6. Be innringer ta kontakt med fastlege hvis relevant. 7. Oppdater involverte om ev. sikkerhetsrisiko.
	V.30.04 Annet	

OPPSLAGENE 07 – 39 KRITERIER

- Gule og grønne kriterier skal sjekkes på samme måte som røde kriterier
- Siste gult kriterium "Andre symptomer knyttet til oppslaget" brukes kun etter samtlige gule kriterier er sjekket ut
- Det siste grønne kriterium "Annet" brukes kun etter samtlige grønne kriterier er sjekket ut
- *Ved bruk av disse er det viktig å dokumentere symptomer som ikke står i Indeks – disse vil kunne brukes til videreutvikling av NIMN*
- Operatøren skal sjekke ut øvrige kriterier for å se om flere spørsmål kan være relevant

OPPSLAGENE 07 – 39 RESPONSKOLONNEN

- Responskolonnene er basert på Rollefordeling og anbefalt respons
- Responsen følger hastegraden
- Ved rød respons skal LVS øyeblikkelig kople inn AMK
- AMK varsler ressurser ut fra situasjonen – trippelvarsling hvis relevant og etter lokale prosedyrer.
- Her vil det være lokale forskjeller avhengig av tilgjengelige ressurser
- Primært er det LVS som håndterer gule og grønn respons, men det er mange situasjoner som krever ambulanse (brudd i hofte og vekt bærende knokler, noen forgiftninger mv.)

OPPSLAGENE 07 – 39 TILLEGGSSPØRSMÅL OG TIPS TIL OPERATØREN

- Etter at operatøren har bestemt hastegraden og kriterienummeret er det mange nyttige spørsmål som kan stilles der det er relevant. Dette kan gjøres mens / etter responsen er iverksatt
- Operatøren bør se gjennom **tilleggsspørsmålene** for å sjekke om det er flere spørsmål som kan være nyttig for å innhente mest mulig informasjon
- Her finnes det også mange **tips** og nyttig informasjon for operatøren i form av infobokser
- Eks:
 - Oppslag 10 har en infoboks om tegn på luftveisskader og 9-er regelen
 - Oppslag 16 har informasjon om nakkestivhet mv.
 - Oppslag 23 har informasjon om håndtering av hypoterme pasienter, den sveitsiske inndelingen av hypoterme pas. og råd om varsling av regionalt traumesenter

OPPSLAGENE 07 – 39 RÅD TIL INNRINGER

- Å gi råd til innringer er en viktig del av samtalen, både på AMK og LVS
- Kategori A inneholder faste råd som gis for alle rød respons og ellers ved behov
- I medisinske situasjoner gis for eksempel råd om å passe på pasienten, være tilgjengelig og å finne frem eventuelle medikamenter pasienten bruker
- Ved traume / brann / CBRNE er sikring av skadestedet svært viktig
- Rus, psykiatri og voldstilfeller utgjør noen ganger en sikkerhetsrisiko, råd om å sikre stedet skal gis innringere hvis relevant
- Etter rådene i kategori A er gitt skal rådene i kategori B gis. Disse er knyttet til kriterienumrene og gis som foreslått med grønne tall til høyre for kriterieteksten.
- Det er mulig at andre råd på listen også gjelder. I tillegg kan operatøren gi råd som ikke står – denne listen er ikke uttømmende.

SPESIFIKKE ENDRINGER PÅ ENKELT OPPSLAG

- 10 Brannskade / elektrisk skade / skoldeskade: Illustrasjon av 9-er regelen
- 17 Forgiftning hos barn er endret til 17 Forgiftning, ikke rusrelatert
- 22 Hypertermi og 23 Hypotermi adskilt: Eget emnet i e-læring
- 28 Hjerneslag: FAST tatt ut, erstattet med "prate, smile, løfte"
- 29 Psykisk lidelse / selvmordsforsøk: Brøset violence check i Tips til operatøren
- 31 Rus, forgiftning, overdose er endret til 31 Rus / overdose
- 34 Skade – mulig alvorlig / omfattende og 35 Trafikkskade: I henhold til nasjonal traumeplan – litt annet oppsett, eget emne for e-læring

ALLE OPPSLAGENE OM KAPITLER

- ”Om” kapitlene inneholder fagstoff og informasjon på alle oppslag
- Disse er gjenstand for eget kurs (NIMN utgave 4 kurs 2).
- Det anbefales at det settes av tid til å sette seg nøye inn i dette stoffet

VIKTIGE ENDRINGER

- Mange oppslag: Nye kriterier (dekker blant annet mulig DVT, abscess, kald sepsis m. fl)
- I råd til innringer og Om kapitler: Kun generiske navn på medikamenter (unntak Epipenn ®, Glucagon ® og Mucomyst ®)
- Høy feber ikke spesifisert (dvs. 'mer enn 38,5' er fjernet), ny ordlyd 'Mistanke om feber'
- 'Uten øvrige symptomer' erstatter ordet 'OK' i hele NIMN
- Hypoterm pasient omtales som "kald pasient"
- Kapitlet om krisehjelp er fjernet – lokale beredskapsplaner brukes
- Samarbeid med andre – byttet navn, flyttet bakerst i NIMN

KAPITTEL 40- NØDETATER OG REDNINGSTJENESTER

KAPITTEL 41- PLIVO, CBRNE OG MASSESKADETRIAGE

- Omfattende informasjon ang. samarbeid og forventninger nødetatene i mellom
- Bør være emner for fagdager
- Det finnes for øvrig egne kurs i PLIVO, skadestedshåndtering og mye annet i Nakosportalen

KAPITTEL 42. OM HASTEGRAD OG RIKTIG RESPONS

- Innringer velger å ringe enten 113 eller 116 117 (ev. annen nødetat)
- Hvis det viser seg å være feil er den andre instansen en kort konferansekopling unna
- Før man viderefører samtaler er det viktig å sjekke ut tilstanden. Det kan vise seg å være en svært alvorlig hendelse som kommer til LVS. Likedan kan det være en mindre alvorlig hendelse som ringes til AMK
- LVS må raskt fange opp alvorlighetsgraden i en rød respons og straks konferansekople med AMK
- AMK skal bruke elimineringsprosess for så muligens å havne på et kriterienummer som skal håndteres av LVS
- Responskolonnen viser hvilken respons som kreves i en hver situasjon

KAPITTEL 43. ULIKE VURDERINGS- OG SCORINGSSYSTEMER

- Her er et utvalg av scoringssystemer som brukes i NIMN
- Flere scoringssystemer som ikke er tatt med i NIMN kan være relevante. Dette gjelder blant annet q-Sofa og NEWS
 - Q-Sofa anses som ikke relevant i telefon triage, men er svært relevant i andre sammenheng
 - NEWS brukes nå av mange ambulansetjenester og av primær helsetjenesten i mange kommuner
- Lenker til disse vil legges inn i revidert pdf-fil av NIMN etter hvert

KAPITTEL 45. KILDER, VEILEDERE OG STYRENDE DOKUMENTER

- NIMN utgave 4 skal være i tråd med dagens lover og regler, nasjonale retningslinjer, veiledere, planer, internasjonale guidelines med videre.
- Kapittel 45 viser til referanser – kilder, veiledere og styrende dokumenter.